

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Ratajczak

Ławnicy: -----

Protokolant: K. O.

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa **D. S.**

przeciwko **A. S., I. S.**

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

I. Powództwo w stosunku do A. S. oddała

II. Kosztami sądowymi w zakresie poniesionym obciąża powódkę

III. Zasądza od powódki na rzecz pozwanej A. S. kwotę (...) zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

/-/SSO Hanna Ratajczak

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 04 lipca 2014 roku powódka D. S. wniosła o zobowiązanie pozwanych A. S. oraz I. S. do złożenia oświadczeń o przeniesieniu na rzecz powódki udziałów wynoszących po 1/2 części w prawie do własnościowego spółdzielczego lokalu mieszkalnego oznaczonego numerem (...), położonego w budynku nr (...) przy ul. (...) w Z., o powierzchni 35,57 m², składającego się z dwóch pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki, położonego na działce nr (...), dla którego S. R. w G. W., IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w N., prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), na co powódka wyraziła zgodę. D. S. domagała się również zasądzenia od pozwanych na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wniosła nadto o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż w dniu 16 lutego 2010 roku darowała pozwany po 1/2 części udziału w przysługującym jej spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego. Jednocześnie w tym samym dniu pozwane ustanowiły na rzecz powódki dożywotnie prawo użytkowania, którego wykonywanie ograniczone zostało do prawa do korzystania z dotychczas zajmowanych pomieszczeń oraz swobodnego poruszania się po całej nieruchomości. Powódka podkreśliła, że pozwane zobowiązały się przy tym do zapewnienia jej należytej opieki. Podała następnie, iż pismami z dnia 15 maja 2014 roku odwołała darowizny dokonane na rzecz pozwanych, wyznaczając im jednocześnie termin do złożenia oświadczeń o zwrotnym przeniesieniu na jej rzecz przedmiotu darowizn. Powódka podniosła, iż wskazaną w powołanych pismach skierowanych do pozwanych przyczyną odwołania darowizn był brak jakiegokolwiek kontaktu z pozwany od grudnia 2013 roku, nieinteresowanie się przez pozwane jej losem oraz niewywiązywanie się przez nie z obowiązku opieki nad darczyńcą. Zdaniem powódki opisane zachowania pozwanych świadczyły o ich rażącej niewdzięczności przejawiającej się w niewykonywaniu przez pozwane ich podstawowych obowiązków względem powódki wynikających nie tylko z więzi rodzinnych łączących strony, lecz również wyraźnie

przyjętych w akcie ustanowienia prawa użytkowania. Powódka podkreśliła, iż pozwane pomimo odebrania pism zawierających oświadczenia o odwołaniu darowizn i wezwaniu pozwanych do zwrotnego przeniesienia na nią udziałów w prawie do lokalu, w żaden sposób się do nich nie ustosunkowały w wyznaczonym terminie, w szczególności nie złożyły w formie aktów notarialnych oświadczeń o powrotnym przeniesieniu na powódkę prawa będącego przedmiotem odwołanych darowizn.

Postanowieniem z dnia 09 lipca 2014 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu zwolnił powódkę D. S. od kosztów sądowych w części, to jest od opłaty od pozwu powyżej kwoty 500 zł (k. 50).

W odpowiedzi na pozew (k. 66-67) pozwana A. S. wniosła o oddalenie powództwa w całości i obciążenie powódki kosztami procesu, w tym kosztami jej zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego pozwana A. S. przyznała, iż otrzymała w darowiznie od pozwanej do swojego majątku osobistego udział w wysokości $\frac{1}{2}$ w przedmiotowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego. Wyjaśniła przy tym, iż powodem dokonania powołanej czynności przez powódkę była konieczność zaciągnięcia przez pozwaną kredytu zabezpieczonego hipoteką umowną ustanowioną na przedmiocie darowizny na pokrycie zobowiązań jej męża, a syna powódki. Pozwana zaznaczyła przy tym, iż pomimo rozwiązania jej małżeństwa z synem powódki, nadal samodzielnie spłaca wskazane zadłużenie kredytowe. A. S. stanowczo zaprzeczyła okolicznościom powoływanym przez powódkę w uzasadnieniu twierdzeniom o rażącej niewdzięczności obdarowanych. Podniosła, iż do końca 2013 roku jej stosunki z powódką układały się wzorowo. D. S. traktowała synową jak córkę, zawsze mogła liczyć na jej pomoc. Pozwana podkreśliła, iż nigdy nie odmówiła teściowej pomocy, spełniała zawsze jej prośby, sprzątała jej mieszkanie, myła okna. Zerwanie zaś kontaktów pomiędzy stronami było natomiast spowodowane jedynie postawą pozwanej i związane było z ustaniem małżeństwa pozwanej z synem powódki. Z tych też względów, zdaniem pozwanej, nie zaistniały przesłanki do odwołania przedmiotowej darowizny, albowiem nie sposób przypisać jej rażącej niewdzięczności względem darczyńcy.

Pozwana I. S. w odpowiedzi na pozew, pismem z dnia 10 sierpnia 2014 roku (k. 71- 73), oświadczyła, iż zamierza dobrowolnie oddać powódce udział w spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego będący przedmiotem dokonanej na jej rzecz darowizny.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana wskazała, iż czuje się dotknięta sformułowanym wobec niej przez matkę zarzutem rażącej niewdzięczności. Wyjaśniła, iż darowizna, o której mowa została dokonana przez powódkę na rzecz pozwanych celem umożliwienia A. S. zaciągnięcia kredytu hipotecznego na spłatę długów jej brata T. S.. Wskazała, iż zarzuty podniesione przez powódkę są nieuzasadnione, albowiem fakt nieutrzymywania przez strony kontaktu przez okres trzech miesięcy wynikał jedynie z konfliktu z matką w kwestiach związanych ze sprawami jej brata T. S., nie zaś z braku zainteresowania losem powódki. Pozwana podkreśliła, iż nie rości sobie żadnych praw do przedmiotowego lokalu, nie zgadza się natomiast na obciążanie jej kosztami sądowymi. Zaznaczyła, iż brak odpowiedzi na pismo powódki skierowane do niej za pośrednictwem jej pełnomocnika wynikał z tego, iż dotknęły ją zarzuty matki sformułowane pod jej adresem i pośrednio również z faktu zamieszkania zagranicą i niemożliwości przyjazdu do Polski.

Ustosunkowując się do stanowisk pozwanych powódka, pismem z dnia 17 listopada 2014 roku (k. 91-92), zaprzeczyła jakoby powodem dokonania darowizn na rzecz pozwanych była konieczność uzyskania przez pozwaną A. S. kredytu w celu spłaty długów T. S., wskazując, iż w chwili dokonywania darowizny nie miała wiedzy na temat rzekomych długów swojego syna. Podniosła, iż wbrew twierdzeniom pozwanej A. S. jej stosunki z synową nie były wzorcowe do grudnia 2013 roku. Przeczy bowiem powyższemu fakt, iż pozwana nie odwiedziła powódki w szpitalu, w którym przebywała ona w dniach od 14 października do 07 listopada 2013 roku. Powódka podkreśliła, iż nigdy nie ingerowała w stosunki małżeńskie jej syna i pozwanej, stąd też nie zgodziła się z twierdzeniem pozwanej A. S., iż przyczyną zerwania kontaktów stron był konflikt małżeński pomiędzy małżonkami. Podniosła przy tym, iż niezależnie od powyższego pozwaną obciąża nadal obowiązek opieki nad powódką wynikający z umowy użytkowania.

Na rozprawie w dniu 27 listopada 2014 roku strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe. Pełnomocnik powódki oświadczył, że pozwana I. S. pomimo uznania powództwa nie przeniosła na rzecz powódki udziału w prawie stanowiącym przedmiot darowizny. Wobec powyższego strona powodowa podtrzymała powództwo w przedmiotowym zakresie (k. 101).

Wyrokiem częściowym z dnia 27 listopada 2014 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu zobowiązał pozwana I. S. do złożenia oświadczenia woli następującej treści: I. S. przenosi na rzecz powódki D. S. udział wynoszący 1/2 w prawie do własnościowego spółdzielczego lokalu mieszkalnego oznaczonego numerem (...), położonego w budynku nr (...) przy ul. (...) w Z. o powierzchni 35,57 m⁽²⁾, składającego się z dwóch pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki, położonego na działce nr (...), dla której S. R. w G. W., IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w N. prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...), na co powódka wyraża zgodę (punkt 1. Wyroku). Jednocześnie Sąd postanowił orzec o kosztach postępowania w wyroku końcowym (punkt 2. Wyroku).

W niniejszej sprawie Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. S. w dniu 16 lutego 2010 roku, umową zawartą w formie aktu notarialnego, zapisanego w repertorium A numer (...), sporządzonego przez notariusza E. G. darowała swojej córce I. S. oraz synowej A. S. do ich majątków osobistych po 1/2 części udziału w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego oznaczonego numerem (...), położonego w budynku numer (...) przy ulicy (...) w Z., o powierzchni 35,57 m⁽²⁾, składającego się z dwóch pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki, znajdującego się w budynku położonym na działce nr (...), dla której S. R. w G. W., IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w N., prowadzi księgę wieczystą nr (...) wraz z wkładem budowlanym znajdującym się na koncie (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w Z. i udziałem członkowskim. I. S. i A. S. przyjęły powyższe darowizny do majątków osobistych.

Jednocześnie w tym samym dniu aktem notarialnym zapisanym w repertorium A numer (...), sporządzonym przez notariusza E. G., I. S. i A. S. ustanowiły na rzecz D. S. na nabytych udziałach wynoszących po 1/2 części w wyżej opisanym spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego odpłatnie i dożywotnio prawo użytkowania, którego wykonywanie ograniczono do korzystania z dotychczas zajmowanych pomieszczeń oraz swobodnego poruszania się po całej nieruchomości. I. S. i A. S. zobowiązały się jednocześnie do zapewnienia powódce należytej opieki. Odpłatność określono na kwotę 100 zł. Kwota ta została uiszczona przez D. S..

Okoliczności bezsporne, wynikające nadto z kopii aktów notarialnych z dnia 16.02.2010r. (k. 9-13 i 14-15), wydruku z elektronicznej księgi wieczystej nr (...) (k. 17-26)

A. S. w dniu 28 sierpnia 1999 roku zawarła związek małżeński z synem D. S. T. S.. Ze związku tego posiada dwie małoletnie córki W. i K.. Małżeństwo pozwanej z synem powódki zostało rozwiązane przez rozwód z winy T. S. wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 11 sierpnia 2014 roku w sprawie o sygn. akr (...). Przedmiotowym wyrokiem Sąd nakazał eksmisję T. S. z mieszkania zajmowanego przez małżonków.

T. S. wyrokiem S. R. wN. T. z dnia 15 czerwca 2015 roku został uznany winnym popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. na szkodę A. S.. Wyrok jest nieprawomocny.

Okoliczności bezsporne, wynikające nadto z akt sprawy karnej S. R. w G. W., Zamiejscowy Wydział Karny w N. o sygn. akt (...), a także akt tutejszego Sądu o sygn.(...)

W czasie trwania związku małżeńskiego A. S. z T. S. relacje synowej i teściowej były bardzo dobre. D. S. traktowała pozwaną jak własną córkę. Teściowa i synowa wzajemnie sobie pomagały i regularnie się spotykały.

Okoliczności bezsporne , wynikające nadto z zeznań świadka M. T. k. 122, świadka B. M. k. 122-123, B. R. k. 140-141, M. S. k. 142-143, zeznań powódki D. S. k.240-241, zeznań pozwanej A. S. k. 241

W związku z narastaniem konfliktów w małżeństwie A. S. i T. S. stosunki D. S. z synową systematycznie pogorszały się. Przyczyną ochłodzenia się relacji D. S. z synową był konflikt pomiędzy tą ostatnią a synem powódki. Relacje A. S. z teściową zdecydowanie pogorszyły się we wrześniu 2013 roku, kiedy to pozwana wystąpiła z pozwem o rozwód.

Dowód: zeznania świadka M. T. k. 122, zeznania świadka B. M. k. 122-123, zeznania świadka M. S. k. 142-143, zeznania powódki D. S. k.240-241, zeznania pozwanej A. S. k. 241

W okresie od 14 października 2013 roku do dnia 07 listopada 2013 roku D. S. przebywała w szpitalu w N.. A. S. nie odwiedziła teściowej w szpitalu. O pobycie D. S. w szpitalu w N. i stanie jej zdrowia dowiedziała się od męża po jego powrocie z Niemiec w październiku 2013 roku. W okresie tym A. S. nie posiadała prawa jazdy, pracowała do późnych godzin popołudniowych i samodzielnie sprawowała opiekę nad córkami. Po powrocie teściowej do domu, A. S. odwiedziła D. S.. Na prośbę teściowej posprzątała jej wówczas mieszkanie.

Okoliczności częściowo bezsporne, wynikające nadto z kopii Karty informacyjnej leczenia szpitalnego k. 94-95, w zakresie zaś spornym: częściowo z zeznania świadka B. M. k. 122-123, zeznania świadka M. T. k. 121-122, zeznania świadka B. R. k. 140-141, zeznania powódki D. S. k.240-241, zeznania pozwanej A. S. k. 241

W okresie późniejszym relacje D. S. z A. S. znacznie pogorszyły się. Od grudnia 2013 roku wyżej wymienione nie spotykały się i nie rozmawiały przez telefon. Osobiste kontakty stron w zasadzie ustały. Przyczyną powyższego był konflikt pomiędzy A. S. a synem powódki w związku z toczącą się sprawą rozwodową.

Dowód: zeznania świadka M. T. k. 122, zeznania świadka B. M. k. 122-123, zeznania świadka B. R. k. 140-141, zeznania świadka M. S. k. 142-143, , zeznania powódki D. S. k.240-241, zeznania pozwanej A. S. k. 241

W 2014r A. S. zaprosiła D. S. na komunię młodszej z córek. D. S. nie uczestniczyła jednakże w tej uroczystości.

Dowód: zeznania świadka M. T. k. 122, zeznania świadka B. M. k. 122-123, zeznania świadka B. R. k. 140-141, zeznania świadka M. S. k. 142-143, , zeznania powódki D. S. k.240-241, zeznania pozwanej A. S. k. 241

Powódka jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym. Nie jest w pełni samodzielna, wymaga opieki i pomocy innych osób w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W sprawach życia codziennego powódce pomaga mąż.

Okoliczności bezsporne, wynikające nadto z kopii Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z dnia 28.01.2014r. k. 97, legitymacji osoby niepełnosprawnej k. 98-99, zeznania świadka B. M. k. 122-123, , zeznania powódki D. S. k.240-241

Pismami z dnia 12 maja 2014 roku D. S., działając przez pełnomocnika, odwołała darowizny dokonane na rzecz pozwanych w dniu 16 lutego 2010 roku, wzywając jednocześnie do złożenia oświadczeń o przeniesieniu przedmiotu darowizn na rzecz powódki i wyznaczając im w tym celu termin do dnia 31 maja 2014 roku. W treści przedmiotowych pism wskazano, iż przyczyną odwołania darowizn była rażąca niewdzięczność pozwanych polegająca na braku kontaktu w darczyńcą od grudnia 2013 roku oraz nieinteresowaniu się jej losem przez obdarowane. Podniesiono nadto, iż pozwane nie wywiązały się z obowiązku zapewnienia powódce opieki. A. S. i I. S. otrzymały przedmiotowe pisma, jednakże nie ustosunkowały się do nich do dnia wniesienia pozwu.

Okoliczności bezsporne, wynikające nadto z kopii pism z dnia 12 maja 2014 roku (k.27-28, 31-32), pełnomocnictw z dnia 29 kwietnia 2014 roku (k. 29, 33), potwierdzeń nadania i odbioru (k. 30, 34)

Powyższy stan faktyczny był w znacznej części bezsporny między stronami. Sąd ustalił go w tej mierze w oparciu o twierdzenia stron w zakresie przyznanym przez stronę przeciwną. Okoliczności sporne Sąd odtworzył w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów urzędowych i prywatnych oraz zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, a także w oparciu o dowód z przesłuchania stron.

Nie budziły wątpliwości Sądu co do swojej autentyczności i zgodności z prawdą treści zawarte w dokumentach urzędowych i prywatnych. Korzystały one z domniemań wynikających z przepisów art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c. i nie były kwestionowane przez strony, Sąd zaś nie widział podstaw, by czynić to z urzędu.

Przechodząc do oceny osobowych źródeł dowodowych Sąd dał wiarę zeznaniom świadka M. T. (k.121-122), bliskiej znajomej powódki, jakkolwiek jedynie w niewielkim zakresie były one przydatne do odtworzenia stanu faktycznego przedmiotowej sprawy. Świadek ta w przeważającej części przedstawiała bowiem okoliczności zakomunikowane jej przez powódkę, w szczególności co do powodów dokonania i przyczyn odwołania darowizny. M. T. nie przedstawiała zatem w tym zakresie własnych spostrzeżeń, a jedynie odtwarzała kierowane do niej wypowiedzi powódki. Tym samym wobec częściowej sprzeczności przedmiotowej relacji z pozostałym materiałem dowodowym, w szczególności w zakresie dotyczącym powodów dokonania darowizny i przyczyn jej odwołania brak było podstaw do oparcia się w tej mierze na przedmiotowych zeznaniach. Jednocześnie jednak nie sposób było uznać zeznań powołanego świadka za niewiarygodne skoro ich przedmiotem był li tylko fakt skierowania do świadka przez powódkę określonych wypowiedzi, które to okoliczności, jako nieistotne dla rozstrzygnięcia nie były przedmiotem kontroli Sądu. Sąd oparł się natomiast na zeznaniach M. T. i dał jej wiarę w zakresie w jakiej zeznała, iż kontakty D. S. z synową ustały od czasu rozwiązania małżeństwa pozwanej z synem powódki. Okoliczność ta wynikała bowiem z obserwacji świadka i znajdowała potwierdzenie w zeznaniach pozwanej A. S., a także pośrednio samej powódki.

Za wiarygodne w przeważającej części Sąd uznał także zeznania świadka B. M. (k.122-123), bliskiej znajomej powódki. Świadek ta opisała sytuację życiową i zdrowotną powódki oraz znane jej okoliczności dotyczące wzajemnych relacji stron. Przedstawiane przez świadka okoliczności były w znacznej części bezsporne między stronami. W zakresie zaś okoliczności spornych Sąd dał wiarę zeznaniom świadka, jako korespondującym z pozostałym materiałem dowodowym i zgodnym z zasadami doświadczeni życiowego. Za niewiarygodne uznać należało natomiast zeznania B. M. w części, w jakiej zeznała ona, że A. S. nie odwiedzała powódki po jej powrocie ze szpitala. Przeczyły bowiem powyższemu wiarygodne i zgodne w tej mierze zeznania stron.

Na wiarę zasługiwały również zeznania świadków B. R. (k.140-141), znajomej A. S. oraz M. S. (k.142-143), brata pozwanej. Korespondowały one bowiem ze sobą, były przy tym logiczne, spójne i rzeczowe. W zakresie obejmującym okoliczności sporne między stronami, w tym w części, w jakiej świadkowie ci zeznali, iż pogorszenie się stosunków pomiędzy A. S. a D. S. związane było z decyzją o rozwiązaniu małżeństwa pozwanej z synem powódki, zeznania powołanych świadków były zgodne z zeznaniami świadka M. T. oraz z zeznaniami pozwanej i pośrednio również samej powódki, znajdowały nadto niewątpliwie potwierdzenie w zasadach doświadczenia życiowego.

Nieprzydatne do odtworzenia stanu faktycznego niniejszej sprawy okazały się natomiast zeznania świadka L. S. (k. 141-142), albowiem świadek ten nie posiadał wiedzy na temat okoliczności istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (art. 227 k.p.c.).

Przechodząc z kolei do oceny zeznań stron Sąd uznał, iż zarówno zeznania powódki D. S. jak i pozwanej A. S. zasługują na przymiot wiarygodności. Zeznania stron w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia wzajemnie ze sobą korespondowały. Jedyne bowiem ich sprzeczności dotyczyły powodów zawarcia umowy darowizny z dnia 16 lutego 2010 roku, jak również oceny postawy każdej ze stron w ich wzajemnych relacjach. Tym samym niezgodność zeznań powódki i pozwanej obejmowała li tylko okoliczności nieistotne z punktu widzenia oceny materialnoprawnej zasadności roszczenia będącego jej przedmiotem, a także oceny poszczególnych zachowań stron, która z kolei niewątpliwie nie leży w sferze faktów podlegających ustaleniu przy pomocy dowodu z przesłuchania stron.

Powódka i pozwana zgodnie zeznały, że przyczyna pogorszenia się ich wzajemnych relacji i ostatecznie ustania kontaktów był konflikt pozwanej z synem powódki na tle toczącej się z inicjatywy pozwanej sprawy rozwodowej. Powódka zeznała przy tym, iż odwołała darowiznę ponieważ A. S. w związku z rozwiązaniem jej małżeństwa z synem powódki stała się dla niej obcą. Podkreśliła przy tym, iż nie chciała, by prawo do lokalu, w którym mieszka należało do osoby dla niej obcej.

Skoro zatem zeznania stron wzajemnie ze sobą korespondowały i znajdowały potwierdzenie w zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków, Sąd dał im wiarę i oparł się na nich czyniąc ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w stosunku do A. S. okazało się niezasadne.

Sąd uwzględnił natomiast powództwo skierowane przeciwko I. S. i wyrokiem częściowym z dnia 27 listopada 2014 roku orzekł zgodnie z żądaniem pozwu, albowiem strona pozwana uznała powództwo.

Przedmiotem roszczeń sformułowanych w pozwie było żądanie zobowiązania pozwanych do złożenia oświadczeń woli o przeniesieniu na powódkę udziałów w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu, będącym przedmiotem dokonanych na rzecz pozwanych darowizn. Podstawę materialnoprawną roszczenia powódki stanowił zatem przepis art. 64 k.c., w myśl którego prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. Przy czym źródła obowiązku pozwanych powódka upatrywała w odwołaniu darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanych. Tym samym zasadność roszczeń pozwu uwarunkowana była istnieniem po stronie pozwanych obowiązku złożenia przedmiotowych oświadczeń, który z kolei zależał od skuteczności odwołania darowizn przez powódkę. Uprawnienie do odwołania darowizny już wykonanej powstaje bowiem jedynie w sytuacji wskazanej w przepisie art. 898 § 1 k.c. Ten zaś stanowi, że darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 października 2005 roku (sygn. akt I CK 112/05) wyjaśnił, iż z chwilą dokonania darowizny powstaje między darczyńcą a obdarowanym szczególnie stosunek osobisty, mający charakter moralny, a przejawiający się obowiązkiem wdzięczności obdarowanego. Naruszenie tego obowiązku w sposób dotkliwy dla darczyńcy powoduje konsekwencję przewidzianą w art. 898 § 1 k.c., polegającą na powstaniu uprawnienia darczyńcy do odwołania darowizny

Należy podkreślić, że przez rażąca niewdzięczność, o której mowa w przytoczonym przepisie w orzecznictwie i doktrynie rozumie się wysoce niewłaściwe i krzywdzące zachowanie obdarowanego, polegające na działaniu lub zaniechaniu skierowanym przeciwko darczyńcy. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż owo niestosowne zachowanie obdarowanego musi cechować znaczne nasilenie złej woli ukierunkowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy bądź szkody majątkowej. Pod pojęcie „rażącej niewdzięczności” podpadają zatem przede wszystkim przestępstwa skierowane przeciwko życiu, zdrowiu, czci i godności osobistej, a także przeciwko majątkowi darczyńcy. Rażąca niewdzięczność może także polegać na innych zachowaniach obdarowanego, które są wysoce nieprzyjemne i kierowane wobec darczyńcy, a przy tym w żaden sposób nieusprawiedliwione. W każdym jednak przypadku niezależnie od tego czy przedmiotem oceny są działania czy zaniechania obdarowanego przesłanka „rażącej niewdzięczności” wymaga istnienia po jego stronie zamiaru pokrzywdzenia darczyńcy. Zgodnie z powszechnie akceptowanym poglądem, nie mogą być uznane za rażąca niewdzięczność przykrości i krzywdy mieszczące się w granicach zwykłych konfliktów życiowych. W świetle art. 898 § 1 k.c. istotna jest niewątpliwie również przyczyna konfliktu między stronami oraz motywy określonych zachowań obdarowanego (zob. wyrok i uzasadnienie Sadu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 maja 2015 roku, sygn. akt I ACa 1705/14).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd doszedł do przekonania, iż w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy nie sposób było przypisać pozwanej A. S. rażącej niewdzięczności, która uprawniałaby powódkę do odwołania dokonanej na jej rzecz darowizny.

Zdaniem strony powodowej rażąca niewdzięczność pozwanej polegać miała na zerwaniu stosunków z powódką i braku jakiegokolwiek kontaktu między stronami od grudnia 2013 roku, a także na nieinteresowaniu się przez pozwaną jej

losem oraz niewywiązywaniu się z obowiązku opieki nad darczyńcą, wynikającego również z przyjętego na siebie zobowiązania.

Z powyższym stanowiskiem nie sposób się zgodzić.

Po pierwsze, z całokształtu materiału procesowego wynika jednoznacznie, że przyczyną pogorszenia się wzajemnych relacji stron, a następnie rezygnacji z utrzymywania kontaktu był konflikt małżeński pozwanej z synem powódki na tle toczącej się sprawy o rozwód, która ostatecznie zakończyła się rozwiązaniem małżeństwa z winy syna powódki. Sąd nie miał przy tym wątpliwości, że przyczyna takiego stanu rzeczy leżała po obu stronach, nie sposób było bowiem obciążyć nią li tylko pozwaną. Co więcej, mając na względzie okoliczności powołanego konfliktu rodzinnego, w tym podejrzenie o popełnienia przez syna powódki przestępstwa znęcania na szkodę pozwanej, nie sposób było uznać, że zachowanie pozwanej nie było usprawiedliwione.

Niezasadnie strona powodowa podnosiła, iż o rażącej niewdzięczności pozwanej świadczył fakt, iż nie odwiedziła ona jej w szpitalu. Jakkolwiek niewątpliwie co do zasady obowiązek troski i opieki wynikający chociażby ze stosunków rodzinnych wymaga zainteresowania się losem osoby chorej, nie mniej jednak w przedmiotowym stanie faktycznym sam fakt nie odwiedzenia przez pozwaną powódki w szpitalu nie był wystarczający do przypisania jej rażącej niewdzięczności względem teściowej i naruszenia powołanych wyżej obowiązków. Przede wszystkim powódka w okresie tym nie była pozbawiona opieki innych osób, w tym syna, a męża pozwanej oraz męża powódki. Co więcej, ewentualne odwiedziny powódki przez pozwaną w szpitalu w przedmiotowym okresie były dla niej bardzo utrudnione ze względu nie tylko na znaczną odległość między miejscem zamieszkania pozwanej a położeniem szpitala przy jednoczesnym braku możliwości skorzystania przez pozwaną z własnego środka lokomocji, lecz również z uwagi na pracę do późnych godzin popołudniowych oraz konieczność zapewnienia samodzielnie opieki nad małoletnimi córkami. Na niezasadność formułowanego przez powódkę w tej mierze zarzutu najdobitniej wskazuje fakt, iż pozwana niezwłocznie po powrocie powódki do domu odwiedziła ją i posprzątała jej mieszkanie., zresztą w tym okresie powódka nie robiła pozwanej zarzutu z powodu braku odwiedzin w szpitalu.

Po drugie, jak wynika z poczynionych ustaleń, zachowanie pozwanej polegające na rezygnacji z utrzymywania stałych kontaktów z powódką stanowiło niewątpliwie również reakcję na postawę powódki w obliczu ustania pożycia małżeńskiego pozwanej z jej synem. O niechęć D. S. w stosunku do byłej synowej świadczył chociażby fakt, nieprzyjęcia zaproszenia pozwanej do uczestnictwa w komunii wnuczki.

Reasumując, powódka nie wykazała zaistnienia podstaw do odwołania darowizny dokonanej na rzecz pozwanej A. S. pismem z dnia 12 maja 2014 roku. Powoływane przez nią okoliczności, wskazywane jako jego przyczyna, nie stanowiły bowiem rażącej niewdzięczności obdarowanej względem darczyńcy. Zachowanie pozwanej w zaistniałej sytuacji rodzinnej, w obliczu głębokiego konfliktu małżeńskiego, za który odpowiedzialność ponosił przede wszystkim syn powódki, było usprawiedliwione okolicznościami, a także postawą samej powódki. Nie było przy tym skierowane przeciwko powódce celem sprawienia jej przykrości, lecz li tylko stanowiło reakcję na jej niechęć w stosunku do pozwanej, której tłem i przyczyną był jej konflikt z synem powódki, któremu powódka w tym okresie udzielała wsparcia. Materiał dowodowy nie pozwalał na przypisanie pozwanej złej woli. Niewątpliwie motywem jej działania w przedmiotowym zakresie nie było pokrzywdzenie powódki.

O zasadności przedstawionej wyżej oceny najdobitniej - w przekonaniu Sądu - świadczą zeznania powódki złożone na rozprawie w dniu 19 listopada 2015 roku, w których D. S. wyjaśniła, iż przyczyną odwołania darowizny był fakt, iż pozwana A. S. jest już dla niej „osoba obcą”, z tej też przyczyny nie chce, by przysługiwało jej prawo do zajmowanego przez nią lokalu.

W tym stanie rzeczy oświadczenie złożone pozwanej A. S. przez powódkę pismem z dnia 12 maja 2014 roku o odwołaniu darowizny z dnia 16 lutego 2010 roku nie wywołało zamierzono skutku prawnego. Z uwagi bowiem na fakt niezastnienia ustawowej przesłanki skutecznego odwołania darowizny przez darczyńcę, po stronie pozwanej nie powstał obowiązek zwrotu jej przedmiotu.

Z tych też względów Sąd oddalił powództwo w stosunku do A. S., o czym orzekł w punkcie I. wyroku.

Uzasadniając z kolei rozstrzygnięcie w przedmiocie powództwa D. S. przeciwko I. S., objęte wyrokiem częściowym z dnia 27 listopada 2014 roku, wskazać należy, iż stosownie do treści przepisu art. 213 § 2 k.p.c. sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. Należy podkreślić, iż w orzecznictwie nie budzi wątpliwości, iż w sytuacji uznania powództwa przez stronę, przy jednoczesnym braku przesłanek negatywnych wymienionych w przytoczonym przepisie, sąd zobligowany jest wydać wyrok zgodny z uznaniem powództwa i to bez względu na to, czy uznanie znajduje uzasadnienie w okolicznościach danej sprawy (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 roku, sygn. akt IV CSK 436/09).

Pozwana I. S. pismem z dnia 10 sierpnia 2014 roku (k. 71- 73) uznała powództwo, a Sąd nie dopatrywał się jego sprzeczności z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa. Na gruncie niniejszej sprawy nie sposób było również przyjąć, by było ono sprzeczne z zasadami współżycia społecznego czy też zmierzało do obejścia prawa. Skoro zaś żadna z tych okoliczności nie zachodziła Sąd był zatem zobowiązany wydać wyrok zgodny z uznaniem powództwa.

O kosztach procesu w sprawie przeciwko pozwanej A. S. Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu obciążając nimi powódkę. Jako strona przegrywająca sprawę była ona bowiem obowiązana zwrócić na żądanie pozwanej koszty niezbędne do celowej obrony jej praw (art. 98 § 1 i 3 k.p.c.).

Pomimo uwzględnienia powództwa w stosunku do pozwanej I. S. Sąd nie uwzględnił żądania powódki o zasądzenie na jej rzecz z tego tytułu zwrotu kosztów procesu, albowiem pozwana uznała żądanie pozwu przy pierwszej czynności procesowej. W stanie faktycznym niniejszej sprawy nie sposób było przy tym przyjąć, by pozwana dała powód do wytoczenia przeciwko niej powództwa (art. 101 k.p.c.).

Powódka postanowieniem z dnia 09 lipca 2014 roku została zwolniona od kosztów sądowych w części, to jest od opłaty od pozwu powyżej kwoty 500 zł (k. 50). Stosownie do treści art. 108 u.k.s.c. zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia jednakże strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

Wobec powyższego kosztami sądowymi w zakresie poniesionym Sąd obciążył powódkę (punkt II. wyroku), w części zaś, od której strona powodowa była zwolniona koszty te poniesie Skarb Państwa.

W punkcie III. wyroku Sąd zasądził natomiast od powódki na rzecz pozwanej A. S. kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 u.k.s.c.). Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej Sąd określił na podstawie § 2 ust. 1 i 2 oraz § 6 pkt 6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Na zasądzoną kwotę składała się również opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

SSO Hanna Ratajczak